

Egészségügy

Mindannyiunk érdeke, hogy javuljanak a betegellátás feltételei, hogy gondosabb legyen a megelőzés, a rehabilitáció, s a szakemberek segítségével fejlődjön az egészségügyi kultúra. Az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének tegnapi elnökségi ülésén az ideai egészségpolitikai feladatok mellett meghatározták, hogy a végrehajtásból mi hárul a szakszervezetre.

Az ideai a legfontosabb, hogy a tavalyról áthúzódo beruházások befejeződjenek,

s a lehetőségekhez mérten cseréljék a kórházakban, rendelőintézetekben a korszerűtlen gépeket, műszereket.

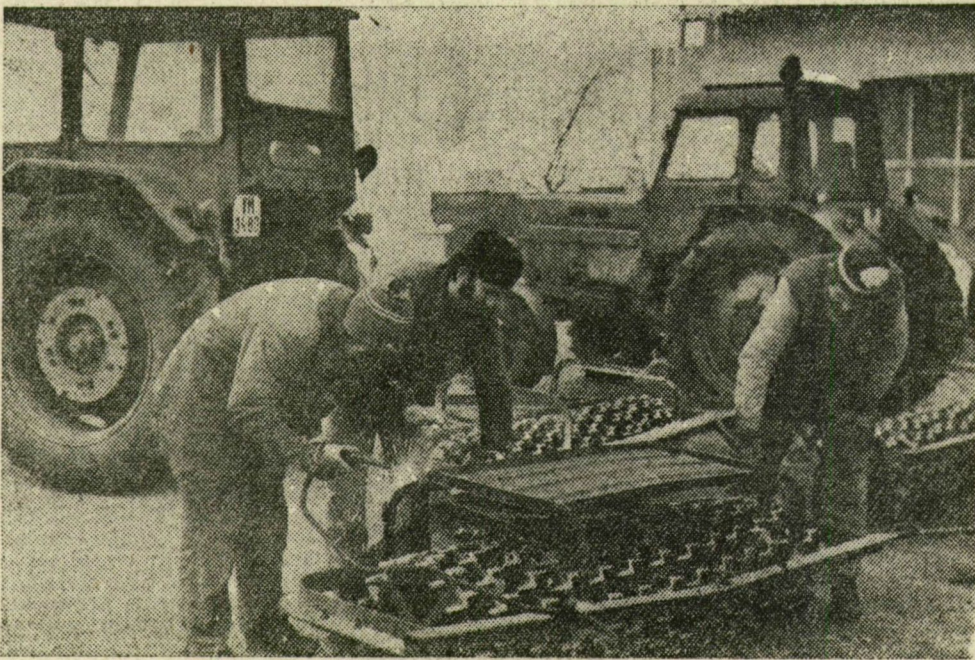
URH-rádióval felszerelt központi körzeti ügyeletnek néhány helyen működnek már. Megkönnyítik az orvosok munkáját, lehetővé teszik a gyors intézkedést, amely esetleg életet ment. Ezért tartja fontosnak a szakszervezet elnöksége, hogy minél több ügyeletet szereljenek fel, és minél gyorsabban URH-rádióval.

Épül az M3-as

Az M3-as autópálya budapesti bevezető szakaszának munkálatai — a XV. kerületi, Felszabadulás útja és a Hungária körüli csomópont között — a tervek szerint haladnak, az út 1983-ra elkészül.

A bevezető szakasz a Felszabadulás úttól 6 kilométer hosszan vezet a Hungária körüli, a Gábor Áron utca, Alkotmány utca, Kacsóh Pongrác út vonalában.

A gabonatermesztők bizakodása Borúra derű jön

Jégtörő henger készül Ruzsán

A térszek, szakszövetkezetek elmúlt évi eredményeinek összegzésekor első öröm, hogy a két főágazat, az állattenyésztés és a növénytermesztés közül az állattenyésztés több termelési értéket állítottak elő, mint a tervezett. Ezzel sikerült némileg ellensúlyozni a másik ágazat okozta veszteséget.

Mint tudjuk, tavaly nem járt szerencsés idő a növénytermesztésre. A szokásosnál jobban tarolt a fagy és az aszály sem kímélte a gabonaföldeket. Emellett nőttek a különbségek az egyes tájkozétek között. Tizenkét gazdaságban termelt hektáronként 5 tonna fölött búza, majdnem tíz szövetkezetben 7,5 tonna fölött kukorica. De volt olyan közösség is (8), ahol hektáronként mindössze 2 tonna búzát számoltak az átlagoláskor. Tizennégyre ugrott azoknak a gazdaságoknak a száma is, amelyekben három tonna alatt maradt a kukorica hektáronkénti átlaga. Ezekben a szövetkezetekben nem hozott, hanem vitt a föld. Mondták is a legutóbbi TESZÖV-elnökségi ülésen a hozzászólók: ott érdemes erőltetni a kukorica termesztését, ahol megvannak hozzá a adottságok.

Közismert, a homoki szövetkezetek jobban ki vannak téve az időjárás vesztésének, s ezért történetileg meg, hogy hektáronként 760 kilogrammal kevesebb búza termelt a vártnál. Makó környékén viszont a korábbi év jó aratásai megismétlődtek. Tudott az is, hogy nem lehet minden az időjárás számlájára írni. A szakmai hiányosságok, a hozzá nem értés, a technológiai fegyverem semmibe vétele, mind közrejátszott, hogy a dolgok így alakultak. S az sem titok, hogy ezek nem mai keletű problémák. Ahány testület foglalkozik a mezőgazdasággal, mind szóba hozza egyszerűen. Főleg az okoz sok fejtörést a hozzáértőknek, a

szomszédos gazdaságokban miért nagy az eltérés a termésátlagok között?

A megyei gazdaságokban kukoricából, vöröshagymából, cukorrépából, burgonyából annyit hoztak be, a gépek, amennyit még soha. Nem cél ugyan a mindenáron több termés, de az olcsón megtermelt portéka most is érték a piacon. Kiemelkedő esztendőzt hagytak maguk mögött az alma- és az őszibarack-termesztők. Mégsem mondhatják egyértelműen sikeresnek a tavalyi évet, mert az értékesítésel adódott a gond.

Egy korábbi beszélgetésen Regőczy István, a ZÖLDERT Csongrád megyei Vállalatának igazgatója elmondta, hogy erről nemcsak a kereskedők tehetnek. Jelen pillanatban a gyors zöldség és gyümölcsértékesítésnek nincsenek meg egyértelműen a feltételei. Ha a piac-hoz igazítanak a gazdaságok a termelést — akkor lényegesen gyorsabban meglenne a kívánt összhang. Annál is inkább, mert a változásokkal a ZÖLDERT is egyike lett az úgynevezett értékesítési csatornáknak. Nem kötelesek átvenni mindenáron, csak amire egyezségük van. (Más kérdés, hogy a piaci igények reális fölmerésére most ki hivatott, a termelő vagy a kereskedő? Egy biztos, amit egyszer nagy befektetések árán megterem a föld, kár veszni hagyni. Mert például a mostani „almakinálton” nem lehet észrevenni, hogy jai, de sok volt belőle az ősszel.)

Még szerencse, hogy a mindig is munkaiényes növénytermesztés hiányait a végső elszámoláskor az állattenyésztés és a mellékes munkák bevételeiből pótolni lehet. Több teret hízaltak a gazdaságokban, mint tavalyelőtt. A tehénkészlet se panaszokodhatna, mert a tejtermelés tíz százalékkal — a korábbi évek tendenciájának megfelelően — emelkedett. Igaz, kevesebb birkát, marhát adottak

vágóra a gazdaságok, mint 80-ban, de erre is kényszerültek. Az év közben megváltozott közgazdasági feltételrendszer az állományok növelésére ösztönözte az állattenyésztést. Nyilvánvalóan azért, hogy ennek később hasznát vegyék.

Mint ahogy haszná lesz a múlt évi gazdálkodásnak is az ide. A mezőgazdasági termelés 4-5 százalékos növelése csak ésszerű, megvalósított munkával érhető el. Ezért az eddiginél több állatot, gabonát kell eladni a gazdaságoknak. Hogy az elhatározás nem „hasraütésből” származott, a Csongrád megyei gazdaságok 5693 hektárral több búzát, s 1432 hektárral több árpat vetettek, mint 1980-ban.

További bizakodásra adhat okot, hogy a vetett 100 ezer hektáryi gabona jó része szépen kikelt, időben megerősödött. Ha „átvészeli” a mostani kemény hideget, meg majd a várható belvizeket, bizonyára időben be is érik. Természetesen addig még sokszor a szabad ég alatt hálnak a vetések — ahogy mondták szokás. De egy bizonyára következtethető, ha továbbra is tartani tudják az eddigi szintet a gazdaságokban, több lesz a haszon. Nehéz ennek fejében — mostanában megszelídítették a vetéseket. Kik, mivel tudták, összetörték a páncella fagyott jégtakarót. A szegedi járás sok térszében, szakszövetkezetekben körmöshengerekkel járták a táblákat.

Vágják a nádat a Velencei-tavon

A Sárszentmihályi Állami Gazdaság velencei nádüzemének dolgozói kihasználva a kedvező időjárást korszerű géppel vágják a nádat. A téli időnyben hozzávetőleg egymillió-négyszáz ezer ké-

A tudományos kutatás és fejlesztés Szegeden

Az 1970-es évek első felében gyorsan fejlődött Szegeden a tudományos kutatás. Ez most lelassult, sőt egyes helyeken megtorpanás tapasztalható, mert a népgazdaság teherbírása nem tette lehetővé a nagyobb ütemű extenzív fejlesztést. Országosan is felül kellett vizsgálni a tudományirányítás-, fejlesztés és a finanszírozás egyes kérdéseit. Mindez érintette a szegedi kutatóműhelyeket is, vagyis a helyi irányításban, szervezésben is lényeges változások történtek.

1.

Jelentősebb fejlesztésre az orvosgyógyászat került sor, a vértranszfúziós állomás, kémiai és mikrobiológiai laboratórium, oktatási épület, kardiológiai sugárterápiás osztály, származásmegállapító laboratórium stb. építésével, melyek a tudományos munka feltételeit is javították. Az élelmiszeripari főiskolán létrehozták a központi laboratóriumot, a Gabonatermesztési Kutató Intézetben most épül egy több mint 80 millió forint értékű alapanyag-feldolgozó. Sajnos, ezeken kívül jelentős beruházás, illetve fejlesztés nem történt. A mostanit, a VI. ötéves tervben kezdik el a 410 ágyas klinikai tömb építését, a felszabadulás utáni legnagyobb szegedi egészségügyi beruházást. Más jelentős létesítménnyel aligha számolhatunk.

Nem fejlődött lényegesen a műszaki kutatás sem, a vállalatok ez irányú tevékenysége a régi keretek között mozog. A munka vég-

eredményben eredményes, összhangban van a vállalati, szövetkezeti tervekkel, illetve a pénzügyi lehetőségekkel. Egy-egy feladat megoldása céljából egy-

műhelyekkel kooperálnak. Az önállóan gazdálkodó vállalatok fejlesztő törekvése rugalmasabban alkalmazkodik a termelési feladatokhoz. A kifejlesztett termékek egy része magas színvonalú, és gyorsan realizálódó feladatokat old meg. A szegedi kutatóhelyek közül a tudományegyetem természet-tudományi kara és az élelmiszeripari főiskola végez jelentősebb kutatómunkát a szegedi vállalatok megbízásából, legtöbb megbízást azonban máshonnan kapják. Hazánk agrárkutatásában

kiemelkedő a Gabonatermesztési Kutató Intézet szerepe, mely felelős „A gabonatermesztés fejlesztése” nevű országos kutatási program megvalósításáért. Eredményeit új fajták, hibridek sorra, s az ezekből nyert vetőmag mennyisége, valamint a vetésterület aránya mutatja. Az utóbbi öt évben 108 fajtajelölt került Szegedről az országos kísérletekbe, 27 fajta és hibrid kapott állami elismerést, vagy forgalombahozatali engedélyt. Az intézetben előállított vetőmagvakat mintegy 2 millió hektáron vetik el hazánkban és külföldön.

Az orvostudományi kutatások bázisa a Szegedi Orvostudományi Egyetem. A szervezeti egységek önállósága továbbra is meghatározó a témaválasztásban, a bel- és külföldi együttműködések kialakításában, az országos kutatási feladatokhoz való kapcsolódásban. A SZOTE-n a fejlődés ellenére is kedvezőtlenek a kutatás, ezzel együtt a gyógyítás és az oktatás feltételei. A JATE-n hasonló a helyzet, sőt a kórházakban is. Nagymérvű a zsúfoltság, sok a korszerűtlen épület, és a nagy értékű műszerek beszerzése továbbra is gond. A tanárképző főiskolán valószínűleg a VI. ötéves tervben sem lesz lehetőség továbblépésre. Végre jó stádiumban van azonban az új központi könyvtár-levéltár építése, a munkásmozgalmi kutatások számára pedig kedvező lehetőséget teremt a „Fekete-ház” birtokba vétele.

2.

A vállalatok egy része a műszaki fejlesztési alaphoz finanszírozza a kutatást. Többségüknél ez az összeg nem elegendő, ezért a tartalékalapból, vagy hitelfelvételekkel egészítik ki, illetve felhasználják a nyereség egy részét is. A trösztökhöz tartozó vállalatok egy részének a központ adja a fejlesztési összegeket, más részük önállóan gazdálkodhat az alap egy részével. Az ipari szövetkezetekben 1979-ben szabályozták a műszaki fejlesztési alap képzését, ennek megfelelően 1980-ban 13 szövetkezet gondoskodott róla. Az önállóan kutatókat nehéz helyzet elé állítják a költségvetésből biztosítható szűkös összegek és a növekvő kiadások.

Szegeden az elmúlt években 6 százalékkal nőtt a kutatók száma. Szakmai fejlődésük igen eltérő, amiben az intézmény profilja, felszereltsége, az egyes kutatók irányítása és ambíciója a meghatározó. A minősített kutatók száma fokozatosan növekszik azzal együtt, hogy a nyugdíjba kerülők nagy többsége — főleg a kutatás szempontjából kiemelkedő intézményekben — minősített kutató. A város tudományos munkájának színvonalát mutatja, hogy az akadémiai tagjelöltek között kilenc szegedi. Kár, hogy a vállalati kutatók nem érdekelték igazán a tudományos fokozatok megszerzésében, az eredmények publikálásában. Kedvezőtlen jelenség az is, hogy a külföldi tanulmányutak egyre nagyobb hányada épül a személyi kapcsolatokra. Ezekre az egyetemi párt- és állami vezetés tudatosan nem építhet.

Örvendetes viszont, hogy nőtt a Szegeden megrendezett hazai és nemzetközi konferenciák száma. A nemzetközi kapcsolatok fő formái a tanulmányutak, a konferenciák és a kutatási együttműködés. A nemzetközi kongresszusokon való részvétel költségei igen magasak, emiatt a fiatalok csak nagyon ritkán tudnak ezeken megjeleni. A JATE több tanszékének oktatói részt vesznek a szocialista országok akadémiai közötti együttműködési szerződések végrehajtásában, illetve megbízás alapján a KGST koordinált feladatainak megoldásában. Az SZBK nemzetközi kapcsolatai szerteágazóak, sok vendéget fogad, kutatói gyakran utaznak külföldre. A testvéremegyei, testvérvárosi kapcsolatok közül az odesszai jól fejlődik, a többi alkalomszerű.

3.

A kutatóhelyek tudományirányító munkája — a jelzett nehézségek ellenére — mind szervezetszervezésben, mind szemléletben sokat fejlődött. A megyei irányításban a SZAB kiemelkedő szerepet tölt be.

A komplex témák vizsgálatán a fiatal kutatók támogatásán, anketók szervezésén, a kutatási témák nyilvántartásán stb. fórumot biztosít a műszaki kutatók számára is.

A Magyar Régészeti és Művészettörténeli Társulat közgyűlése

Szardán közgyűlést tartott a Magyar Régészeti és Művészettörténeli Társulat. Először meghallgatták Feuerne Tóth Rózsának, az MTA művészettörténeli kutatócsoportja munkatársának Humanista hatás Mátyás építkezéseire és építészpartolására című előadását. Ezután Soproni Sándor, a társulat főtársa, a Magyar Nemzeti Múzeum tudományos tanácsadója beszámolt a legutóbbi közgyűlés ótá-eitelt. 1980-81. évi társula-

ti tevékenységéről. A pénztárosi, illetve a számvizsgáló bizottság jelentése után átadták a társulat kitüntető érmeit.

Rómer Flóris-éremet kapott Fitz Jenő, a Fejér megyei múzeumok igazgatója és Korek József, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgató-helyettese. Ipolyi Arnold-éremben részesült Végvári Lajos, a Magyar Képzőművészeti Főiskola nyugalmazott egyetemi tanára és Gerzsi Teréz, a Szépművészeti Múzeum grafikai osztályának vezetője. Ruzsinszky Bálint-éremmel jutalmazták Gábler Dénest, az MTA régészeti intézetének munkatársát és Bándi Gábort, a Vas megyei Múzeumok igazgatóját. Pasteiner Gyula-éremben részesült Bernáth Mária, az MTA művészettörténeli kutatócsoportjának munkatársa és Kovács Péter, a Székesfehérvári Múzeum művészettörténese.

Vadettetők az erdőkben

Csaknem száz nagy vadetető fogadja ezekben a napokban az erdei állatokat a Borsodi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság területén, a Bükk- és a Tokaji-hegységben. Nem is a hideg, hanem a nagy hó miatt jutnak nehezen táplálékhoz, ezért vadgesztenyét, csermakkot, pillangós növényeket, kukoricát, marharépat, cefrét raknak ki számukra.

A vadetetőknél rendszeresen pótolják a fogyó takarmányt. A szarvasok, őzek, vaddisznók eddig ezer mázsa szalastakarmányt, ötszáz mázsa vadgesztenyét és kétszáz mázsa kukoricát fogyasztottak el. A gondoskodás eredménye, hogy a vadállomány az egybefüggő hótakaró ellenére sem színylet meg az ideai telet.